

PUBLIC COMPANY RISE v. NIBULON S.A. KARARI ÇERÇEVESİNDE GAFTA 78 YASAK (PROHIBITION) KLOZUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ

Londra Ticaret Mahkemesi (Royal Courts of Justice), 24 Mart 2015 tarihli *Public Company Rise v. Nibulon S.A.* kararı ile GAFTA 78’de yer alan “Yasak” (prohibition) klozunun uygulanması konusunda önemli bir içtihat geliştirmiştir. Söz konusu Karar, Ukrayna da faaliyet gösteren Rise Public Company (“Satıcı/ Davacı”) ile Nibulon S.A. (“Alıcı/ Davalı”) arasında 158,000 metrik ton mısır yemini konu alan üç CPT (Carriage paid to- Taşıma ücreti ödenmiş) satım kontratını konu almaktadır. Ukrayna Hükümeti’nin ihracat kotası uygulaması dolayısıyla, tarafların ilgili kontratlarda atıfta bulunduğu GAFTA 78’nin bahsi geçen “Yasak” klozunun nasıl yorumlanması gerektiği uyuşmazlık konusu haline gelmiştir. Şöyle ki, taraflar arasındaki kontratlarda gerekli ihracat izinlerinin alınması satıcının yükümlülüğü olarak düzenlenmekteyken, GAFTA 78’in “Yasak” klozu, satıcıya ihracat kısıtlamaları karşısında kontratı tamamen ya da kısmen iptal etme hakkını tanımıştır. Bu durumda, aşağıda belirtilen hükümler arasında açık bir çatışma söz konusudur:

- Taraflar arasında kontratın 11.3. maddesine göre satıcı risk ve masraflar kendinde olmak üzere, gerekli ihracat lisans ve resmi belge veya gümrük işlemlerini tamamlama yükümlülüğündedir.
- Taraflar arasındaki kontratın 12. Maddesine göre Taraflar arasında anlaşılan özel hükümlerle çatışmamak kaydıyla kontratlara GAFTA 78 uygulanacaktır.
- GAFTA 78’in “yasak” klozu ise ihracat kotaları durumunda satıcının sözleşmeyi kısmen yada tamamen iptal edebileceğini düzenlemektedir.

Alıcı çatışma durumunda GAFTA 78’in uygulanamayacağını ileri sürmüş ve bu iddiası GAFTA Temyiz Kurulu’na haklı bulunmuştur. Bunun karşısında, satıcı “Yasak” klozunun, taraflar arasındaki kontrata göre satıcıya açıkça yüklenen gerekli ihracat izinlerinin satıcı tarafından tamamlanması gerektiği yükümlülüğünü kısmen ya da tamamen ortadan kaldıracabileceğini iddia edip, Temyiz Kurulu’nun kararına karşı GAFTA kontratlarında kabul edilen “domicile” hükmüne dayanarak yetkili ve görevli İngiliz ticaret mahkemesine temyiz başvurusunda bulunmuştur.

Mahkeme, yapmış olduğu yargılamada satıcıyı haklı bulmuş ve ihracat kısıtlamasının satıcının yükümlülüğünü sınırladığı sonuca varmış ancak bu sınırlamanın ne derecede olduğunun tespit edilmesi için dosyayı tekrardan GAFTA Temyiz Kuruluna göndermiştir.

Taraflar arasındaki ihtilaf ve bu bağlamda Mahkemenin vermiş olduğu karar hububat ticaretinde tarafların kendi aralarında anlaştıkları özel hükümler ile atıfta buldukları standart GAFTA hükümleri arasında çıkabilecek uyuşmazlıkların taraflar

açısından ne denli ağır sonuçlara yol açabileceğini göstermektedir. Sözleşmenin yapıldığı aşamada öngörülemeyen bu sorunlar operasyon aşamasında önem kazanmakta olup olayın doğru bir şekilde değerlendirilmeden karşı tarafı temerrüde (default) düşürmeye çalışmak bazı durumlarda söz konusu tarafın ciddi oranda tazminat ödemesine yol açabilir. Böyle durumlarda “don’t shoot too early” uyarısı benimsenerek ilgili sözleşme hükümleri dikkatli bir şekilde yorumlanmalıdır.